

دکتر قاسم کاکایی در گفت‌وگو با «جام‌جم»
از ابعاد عرفانی حج ابراهیمی و عید قربان می‌گوید

تلاش برای سیراب شدن از زمزم ولایت

حج، بزرگ‌ترین جشنواره و نمادین‌ترین مناسکی است که مسلمانان از همه فرق و مذاهب به آن معتقدند. در ایام مشخصی از سال در مکه گرد هم می‌آیند و اعمالی که نقاط مشترک بسیاری دارد را بجا می‌آورند. حج، عبادتی است که از دو جنبه معنوی و اجتماعی قابل تحلیل و بررسی است. کسانی که آن را تجربه کرده‌اند از شیرینی این عبادت طولانی، سخت و طاقت‌فرسای گویند. چه سری در این عبادت همگانی مسلمانان نهفته که همه رنجش‌ها و دلخوری‌ها را کنار می‌گذارند و به یک رنگ درمی‌آیند تا در کنار یکدیگر توحید را تجربه کنند. تجربه ملموس از یک باور در عبادتی طولانی، سخت و شیرین. می‌گویند حج، بهترین مظهر وحدت اجتماعی مسلمانان است.

۱۱

گزارش «جام‌جم» درباره مستندات نظارت صدا و سیما بر شبکه رسانه‌های فراگیر
**شیطنت‌های رسانه‌ای
مانع اجرای قانون نمی‌شود**

۹

برنامه احکام به زبان ساده در آیت‌های مختلف روی آنتن سیماست
**جذایت در تولید محتوا
برای آموزش احکام**

۶

یادداشت

«کرامت» هدیه ابراهیم (ع)

به جامعه انسانی

دکتر یحیی
جهانگیری سهروردی
مدرس حوزه و دانشگاه

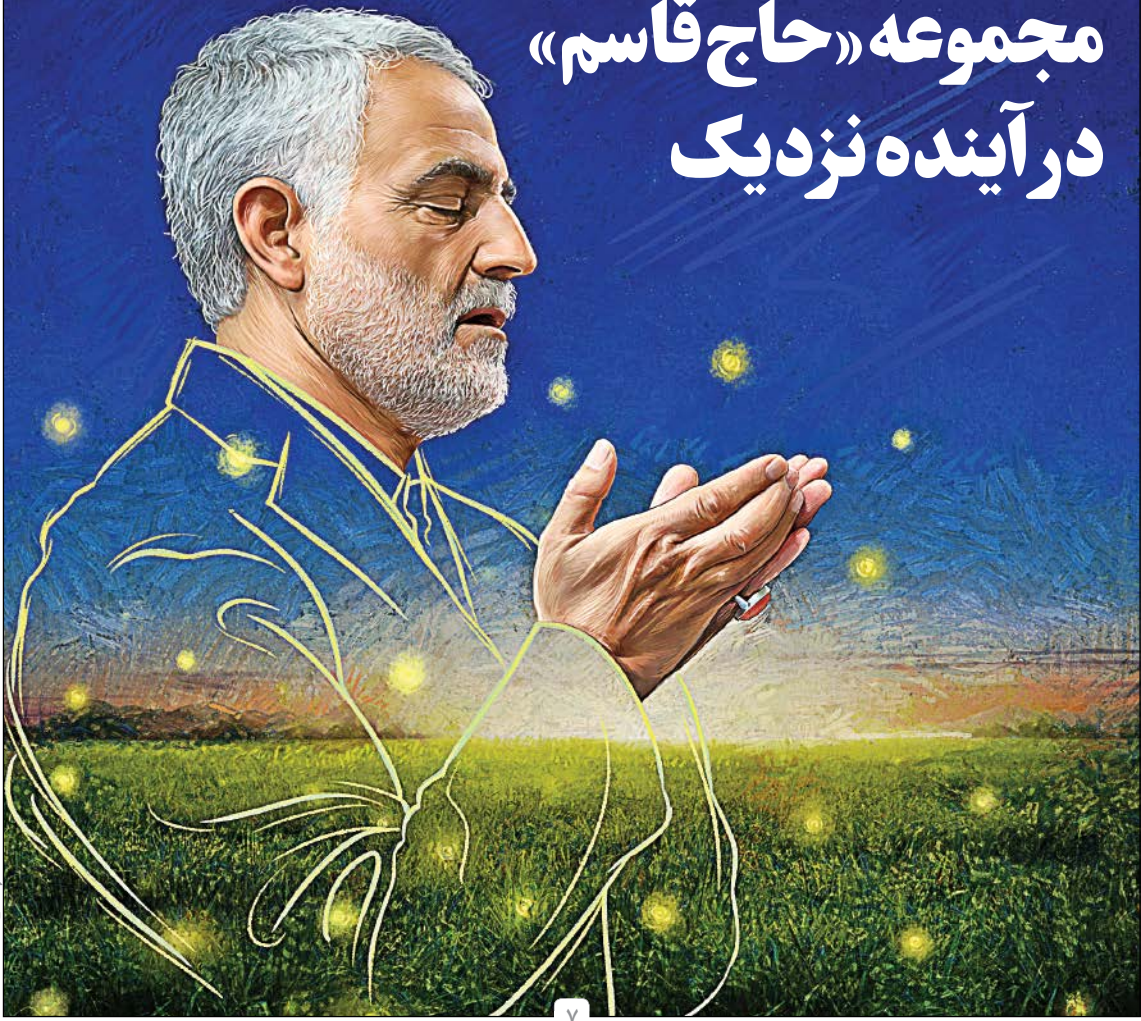
یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد در روش تبلیغی حضرت ابراهیم (ع) این است که وقتی می‌خواست با مردم جامعه صحبت کند مانند آنها می‌شد، درد جامعه را می‌چشید و از درون جامعه به نقد گفتمان آنها می‌پرداخت و با زبان نرم به هدایت آنها می‌پرداخت. مانند نفی ستاره پرستی و خورشید پرستی که در تاریخ زندگی حضرت ابراهیم (ع) و آیات قرآن به آن مانند بت پرستی است.

ماجرای قربانی کردن اسماعیل (ع) توسط حضرت ابراهیم (ع) نیز از همین مقوله است. او در این ماجرا عین جامعه می‌شود. خداوند در آیه ۱۲ سوره صافات به این ماجرا اشاره می‌کند: *قال یا بُنّی اِنّی اَرى فی المنام انّی اُذبحک فانظر ماذا ترى* / *قال یا أَبَت اَفْعَل ما تُؤْمِرُ سَجْدَتِی اِنَّ شاء...* من الضّّابِرین. پدر و پسر به جامعه می‌فهماند که ای جامعه! ما روش شما را رقتیم ولی روش شما بن بست است. این با کرامتی که خدا گفته است، نمی‌سازد. قصه قربانی کردن اسماعیل (ع) نشان می‌دهد فرهنگ قربانی در همه ادیان بوده و در آن زمان نیز رواج داشته است؛ لکن ابراهیم (ع) تغییر تاریخی بزرگی را رقم زده است و قربانی کردن انسان‌ها برای خدایگان را مردود ساخت. از این روی عید قربان زمان کرامت بخشیدن به انسان و بهادادن به حیات آدمی است. ابراهیم (ع) به ما آموخت، در روش معرفی و مواجهه با جریان‌های ناسالم و سنت‌های غلط، اگر می‌خواهیم ماندگار شویم باید به روش تبلیغی درست عمل کنیم. روش انبیای الهی این بود که از بطن جامعه بیرون آمدند «بشتر مکنم» بودند.

یکی از مشکلات مادر مقوله فرهنگ‌سازی این است که برای حل معضلات شمشیر برمی‌داریم و ریشه‌ها، شاخ و برگ‌های فرهنگ جامعه را می‌زنیم، به همین دلیل جامعه مقاومت می‌کند. اگر ما تبلیغ دین به همان روش تبلیغی ابراهیم (ع) عمل کنیم، بسیاری از مشکلات فرهنگی حل می‌شود اما این‌که به مثابه یک ناظر بیرونی و یاستوریزه بدون این‌که دردی از جامعه را درک کنیم، بخواهیم مشکلات جامعه را حل کنیم، هرگز موفق نخواهیم شد. یکی از مسائلی که در ماجرای عید قربان و روش تبلیغی حضرت ابراهیم (ع) باید به آن توجه کنیم، شناخت جهان و انسان است. ما باید دنیا را زنده بشناسیم نه از پشت آئینه محدب یا مقعر. شناخت ما از دنیا تاخری است و چهره واقعی دنیا را نشناخته‌ایم. گاهی تغییری در دنیا رخ داده و ما هنوز در خم یک کوچه‌ایم. ابراهیم (ع) به ما می‌آموزد نسبت به دنیای پیرامون تاخر شناختی نداشته باشیم، شناخت ما واقعی باشد و با خود مساله درگیر باشیم نه جامعه. اگر به این روش عمل نکنیم حتی اگر گوینده حرف حق باشیم، سخن ما خریدار نخواهد داشت. اگر ابراهیم (ع) در پربایی کنگره حج و قرار دادن کعبه به عنوان نقطه کانونی توحید و پرستش و گذر از پیچ تاریخی قربانی کردن فرزند خود موفق بود، به خاطر شناخت انسان و مساله جامعه بود. بنابراین قبل از این‌که چهره‌های نفوذی از غفلت ما سوء استفاده کنند باید به شناخت کاملی از دنیای اطراف دست پیدا کنیم تا کترین شکودم‌ها را وینگراربعین ماننشد.

معاون سیما در سفر به استان کرمان خبر داد

تصویربرداری مجموعه «حاج قاسم» در آینده نزدیک

۷

گفت‌وگو

یک پژوهشگر تاریخ اسلام از شیوه تأسیس نظام فکری شیعی به دست امام باقر (ع) می‌گوید

ارتباط با مردم و نخبگان؛ سبک مدیریتی امام پنجم

برش

شکل‌گیری نظام فکری منسجم شیعی

امام باقر (ع) موسس نظام فکری منسجمی بود که پرچمدار مبارزه با اندیشه باطل اموی و عباسی بود. پیشوای پنجم ما، با تربیت شاگردان بسیاری از میان مسلمانان در برابر فقیه تراشی و حدیث جعلی یهودیان ایستاد. شاگردانش را به کلیه بلاد فرستاد تا صدای علم و فرهنگ دینی باشند. با این روش گستره تمدن اسلامی از مدینه به کل جغرافیای اسلامی رسید و مکتب اهل بیت در همه جا ریشه دواند. اگر برخورد دقیق و حساب شده امام نبود، اثری از تمدن اسلامی با وجود نفوذ یهودیان باقی نمی‌ماند.

اسلام شد و امام باقر (ع) به مبارزه با آن پرداخت.

امامان دیگر شیعه نیز بعدها با تعابیری نظیر «لا تشبهوا بالیهود» می‌کوشیدند تأثیر فکری و فرهنگی نامطلوب را که میان مسلمانان به وجود آمده بود، از بین ببرند. بیرون اهل بیت (ع) در مقابل این اندیشه‌های انحرافی و عوام‌پسند، ایستادند و از آسیب آن درامان ماندند. آنچه امروز به عنوان شبهات به اسلام از سوی جریان‌های استعماری وارد می‌شود، برگرفته از همان اسرائیلیات است اما منابع شیعه به برکت امام باقر (ع) از این انحرافات پاک است.

چرا در دوره امام باقر (ع) گرایش به علم و علم‌آموزی بین مردم رونق گرفت؟

اصل علم‌آموزی در جوهره دین وجود دارد، چون فهم قرآن و دین مستلزم داشتن علم است. به همین منظور پیامبر (ص) مسلمانان را به فراگیری علم تشویق می‌کرد و آن را واجب می‌دانست. تعالیم قرآن نیز علم‌آموزی را مهم‌ترین وظیفه انسان می‌داند و علما را بالاترین افراد امت معرفی می‌کند. نهضت علمی که امام‌پرا کرد، این‌گونه اساس و بنیانی دارد که متصل به علوم و حیانی و نبوت است. از مهم‌ترین عناصر شکوفایی

آینده سینمای ایران
در آینه آمار و ارقام

سکانس آخر

سینمای سالنی

بحث بر سر وضعیت اقتصادی و آینده سینما، مدتی است به یکی از مباحث مهم سینمای ایران و حتی جهان تبدیل شده است اما آیا شیوه کنونی سینماداری قابل تداوم است؟

۱۵

در «تازه‌وارد»

مستقیم‌گویی نکردیم

۶

جامعه

دکتر رجایی دوانی در گفت‌وگو با «جام‌جم»:

پاسخگویا بشیم

تامخاطب در مانده نشود

ضرورت آگاهی بخشی و بینش‌افزایی کاربران مسلمان ایرانی و نقش ایران و فرهنگ ایرانی مسلمان در تمدن‌سازی محور هم‌سخنی مان با دکتر محمدحسین رجایی دوانی قرار گرفت.

۱۲

مخالفتی را به شدت سرکوب می‌کردند، طبعاً نمی‌توانست همراه با شرکت در اقدامات سیاسی مهم باشد، موضع اصلی امام در این برهه بیان معارف اسلام و تدوین فرهنگ دینی بود. در عین حال امام خلافت را حق خود و پدانش می‌دانست که قریش آن را به زور غصب کرده بود. مخالفت با احکام جور و دعوت به مبارزه منفی با آنها از مواضع روشن و مشخص امام بود. با وجود چنین نگرشی امام باقر (ع) نقش مهمی در رونق علمی امت اسلام ایفا کرد تا ضمن حفظ شیعیان، فرهنگ و تمدن اسلامی را سر و سامان دهد. امام در زمانه خود یکی از معتبرترین دانشمندان جامعه شناخته می‌شد که همگان به آن اعتراف داشتند. به همین دلیل در جلسات درس امام همواره صدها نفر از مناطق مختلف قلمرو اسلامی به ویژه ایران، برای فراگیری علوم به دارالعلم امام که در مدینه مستقر بود، می‌آمدند. دانشگاه اهل بیت به گواه تاریخ بیش از ۴۰۰۰۰ دانشجویان تربیت کرد.

چرا امام به عنوان هسته مرکزی تقویت قوای علمی جهان اسلام وارد میدان شد؟

امام باقر در دوران زندگی امام سجاد (ع) جامعه را به خوبی شناخت و با انحرافات فکری آن آشنا شد. باقر (علیه السلام) بعد از شهادت امام زین‌العابدین، هدایت فکری و رهبری شیعیان را عهده‌دار شد. در مرحله بعدی تدابیر مهم امام (ع) بنیان‌گذاری علوم اسلامی و مقابله با انحرافات امویان بود. اگر اقدامات امام نبود، انحرافات فکری و فرهنگی که توسط امویان به وجود آمده بود، هسته اصلی دین را هدف قرار داده بود و خطر آن امت اسلام را از مسیر اصلی خارج می‌کرد. امام (ع) در این شرایط وارد میدان شد. با عموم مردم، دانشمندان و نخبگان ارتباط برقرار کرد. کرسی‌های آزاد نظریه‌پردازی با نخبگان را برپا کرد تا اصل دین را از سقوط حتمی نجات دهد. امام باقر (ع) به علم معنا داد. باقر (علیه السلام) به معنای واقعی شکافنده علوم بود.

عملکرد امام باقر (ع) در مدیریت علمی و فرهنگی امت و ملت چه پیامی برای مادران دارد؟

برای مقابله با انحرافات جدید که سرعتی فوق‌العاده هم دارند، باید برنامه‌های جدید طراحی کرد. از ابزارهای نوین ارتباطی بهره‌گرفت تا پیام اهل بیت که همواره احیاء اندیشه بشری بوده، به گوش جهانیان برسد.

این که از ابزار جدید برای انتقال پیام دین استفاده کنیم. راهی است که امام باقر (ع) پیمود. باید دید در سیره باقر (علیه السلام) برای رهایی از این آسیب‌های بزرگ چه راهکارهایی وجود دارد؟

امام باقر (ع) در زمان خود به یک مولفه مهم پرداخت و آن ارتباط وسیع با مردم و نخبگان علمی بود. امام تعامل با مردم و ارتباط با آنان را یکی از روش‌های اثرگذار و اصلاح جامعه می‌دانست؛ بنابراین در کلاس درس حضرت از همه فرق مسلمین شرکت می‌کردند. امروز مسؤولان فرهنگی و علمی باید ضمن برقراری ارتباط فیزیکی و مجازی با مردم به تربیت نسل مربی بپردازند و مردم را سرمایه جامعه ببینند.

من معتقدم جمع کردن و فیلتر کردن راهکار درست نیست؛ اگر یکی را فیلتر کنند یکی دیگر اختراع و منتشر خواهد شد. باید به دنبال راهکارهای منطقی و عقلانی بود. تعطیل کردن راه حل نیست، باید ریشه‌ها را درمان کرد.